

BOOKA.

Knjiga **170**

**DONATELA DI PIETRANTONIO
JUŽNO PREDGRAĐE**

Naslov originala
Donatella Di Pietrantonio
Borgo Sud
© 2020 Giulio Einaudi editore s.p.a., Torino

ZA IZDAVAČA
Ivan Bevc
Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA
11000 Beograd, Cara Dušana 68
office@booka.in
www.booka.rs

IZVRŠNA UREDNICA
Sanja Bogičević

PREVOD S ITALIJANSKOG
Jelena Brborić

LEKTURA
Agencija Tekstogradnja

KOREKTURA
Borka Slepčević

PRELOM
Bodin Jovanović

DIZAJN KORICA
Diana Adili

ŠTAMPA
DMD Štamparija

Beograd, 2022.

Sva prava zadržana.
Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti
niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene
saglasnosti izdavača.

DONATELA DI PJETRANTONIO
JUŽNO PREDGRAĐE

Prevela Jelena Brborić

„Imala sam dvadeset pet godina kad sam se udala. Dugo sam priželjkivala da se udam i često sam pomišljala, obeshrabreno i melanholično, da nije verovatno da će se to desiti.“

Natalija Ginzburg, *Moj muž*

1.

Pljusak se na zabavu sručio iznenada, niko od zvanica nije primetio da se oblaci nakupljaju iznad tamnih pošumljenih brežuljaka. Sedeli smo za dugim stolom na travnjaku kad su kapi počele da padaju po nama. Jeli smo kitarsku testeninu, boce su već bile dopola prazne. Sa sredine stola dopirao je miris lovorovog venca koji je Pjero skinuo nakon fotografisanja. Primetivši prve kapi, podigao je pogled ka nebu, a potom ga spustio na mene, koja sam sedela pored njega. Već se bio oslobodio sakoa i kravate, raskopčao okovratnik košulje i zavrnuo rukave sve do laktova: koža mu je zračila zdravljem, sjajem. Prethodne noći je spavao malo, a i ja s njim, tek pred svitanje. Po buđenju, na nekoliko trenutaka nisam znala ko sam, koga volim i da počinje jedan srećan dan.

Pjero me je gledao, zatečen nevremenom. Ledeni oblutak mu je upao u čašu s vinom. Zvanice su se uzvrtele, kolebale su se šta da učine. Moja sestra je već bila na nogama, skupljala je ovalne tanjire s preostalom testeninom i korpice s hlebom, i nosila ih u kuhinju u prizemlju, na sigurno. Sklonili smo se pod jednu nadstrešnicu, dok je Adrijana i dalje trčala tamo-amo, pod naletima vetra. Nenaviknuta na rasipanje, otimala se s nevremenom oko hrane.

Provirila sam kako bih joj iz ruku uzela poslednji tanjir i pogodilo me je zrno leda. Iz ranjenog obraza krv je kapnula na grudi, mešajući se s kišom. Izabrala sam belu haljinu za tu priliku. Lepo mi je stajala, rekla je Adrijana tog jutra, bila je to neka vrsta probe za venčanje. Stigle smo pre vremena kako bismo pomogle oko priprema. Kroz prozor sam videla laste kako lete nisko, predosećale su kišu. Pjerova mama je pak nije predosetila, navaljivala je da diplomu proslavimo u njihovoj kući na selu.

Čuvam fotografiju na kojoj se nas dvoje zaljubljeno gledamo, Pjero na glavi ima lovorov venac a u očima odanost. U jednom uglu se vidi Adrijana, njen lik je mutan, kosa joj je smeđa mrlja: uletela je u kadar u poslednjem trenutku. Nikad nije bila diskretna, uplitala se u sve što je bilo moje, kao da je i njoj pripadalo, uključujući i Pjera. Za nju je bio poput brata, samo ljubazan. Moja sestra se bezbrižno osmehivala objektivu, nesvesna onoga što ćemo proživeti. Ponela sam fotografiju na ovo putovanje: mi smo troje mladih ljudi, zatvoreni u unutrašnji džep torbe.

Posle mnogo godina, Adrijana i ja smo pronašle onu haljinu među odećom koju više nisam nosila, na tkanini se zadržala bleđa mrlja od razvodnjene krvi.

„Ovo ti je bio znak“, rekla je mašući mi haljinom ispred lica.

2.

Ne uspevam da zaspim u ovoj hotelskoj sobi. Popuštam pred umorom, ali ubrzo se trgnem, širim oči u mraku. Otada je prošlo mnogo vremena i proslava Pjerove diplome predstavlja nepouzđano sećanje, ili možda iscepan san. Možda više neću biti u stanju da utvrdim istinu ni o čemu nakon jučerašnjeg telefonskog poziva. Kroz vrata se provlači slaba svetlost iz hodnika, čuje se prigušen bat koraka. Javljaju mi se i druga sećanja, nagomilana, zbrkana. Pamćenje prebira po špilu, meša karte, ponekad vara.

Provela sam čitav dan u putu, u različitim vozovima, slušajući objave sa zvučnika, prvo na francuskom, zatim na italijanskom. Imena manjih stanica na kojima se nismo zaustavljali munjevito su mi prolazila pred očima, nekima nisam uspela ni ime da pročitam. U podne mi se prozor iznenada ispunio morem, videla sam Jadran s njegovim naborima, u izvesnim tačkama tako blizu železničkoj pruzi. U Markama sam, dok je voz prolazio pored primorskih gradića, ponovo iskusila optičku iluziju zgrada koje se naginju ka plaži, kao privučene vodom. Adrijana ne zna da sam stigla. Otići ću kod nje sutra, ali ne u južno predgrađe.

Ovde u hotelu su me pitali želim li da pojedem nešto iz njihovog restorana, odgovorila sam da sam previše umorna da bih sišla na večeru. Snažni i ljubazni Abruco je pokucao na vrata dok sam gledala vesti, zahvaljujući ljubaznosti jedne plavokose devojke doneo mi je keks i toplo mleko. Nisam dodala šećer, bilo je samo po sebi slatko. Zaboravljeni ukus prve hrane, ispila sam ga u malim gutljajima, nisam očekivala da će mi pružiti toliku utehu. Moj francuski komšija sa sprata kaže da nam mleko škodi kad odrastemo, da je jedino čovek toliko glup da nastavi da ga pije nakon što prestane da sisa. Videla sam ga pak kad je izlazio iz stana kako izvlači čips iz kese. Kristof radi u sinhrotronu u Grenoblu. Zajedno se staramo o jednom mačku i nekoliko biljaka smeštenih između naših vrata. Pre polaska sam mu ostavila poruku, sad on mora da se brine o njima.

Pjeru se pak sviđalo da ponekad pije mleko, kada se kući vrati kasno uveče: „Uzeću samo keks i mleko.“

Uvek smo u kući imali keks raznih ukusa, za doručak. Umakao ga je u šolju, jedan za drugim, držeći ga između palca i kažiprsta, dok mi je prepričavao kako mu je prošao dan.

Stan u kome smo živeli nakon venčanja nije daleko odavde. U glavi prolazim uličicama koje me odvajaju od Ulice Zara. Čuvam tako živo sećanje na taj stan da bih i dan-danas mogla da navedem svaki njegov detalj: naprsu pločicu u kupatilu koja je pravila potmuo zvuk kad god na nju nagazim, kretanje svetla po zidovima u dnevnim satima. Izjutra nas je budilo slabašno krckanje prozora kad bi ga sunce ugrijalo a staklo se iznenada proširilo. Pjero je počinjao da se vrpolti, bunio se što moramo da ustanemo. Udisali smo vazduh koji je uvek bio plavetan, ulazio je kroz terasu s pogledom na more. Miris mora je ispunjavao naš dom.

Sada se slankasti miris ne oseća, a i zvuk talasa spolja jedva dopire. Ni one noći nisam spavala, u prevelikom krevetu. Bilo je to naše treće leto u toj zgradi, miris novog nameštaja bio se izgubio, a ringle u kuhinji se više nisu sijale kao u početku. Pjero je bio uz bolesnog oca, u bolnici. U najmračnijem trenutku pred svitanje, neko je žestoko nalegao na interfon i do vrata sam stigla sasvim pometena. Povikala je svoje ime, za tren oka se našla na mom spratu, s druge strane vrata čula sam nervozne korake i teško disanje. Bilo mi je potrebno izvesno vreme da otključam vrata, ona je nešto kivno mrmljala s druge strane. Sestru nisam videla više od godinu dana.

Kao devojčice smo bile nerazdvojne, posle smo naučile da jedna drugu napuštamo. Znala je mesecima da me ostavi bez vesti o sebi, ali nikad ovako dugo. Činilo se da sledi neki nomadski instinkt, kad joj se neko mesto više nije sviđalo, napuštala ga je. Naša majka joj je povremeno govorila da je Ciganka. I ja sam to bila, uostalom, samo na drugi način.

Uletela je u stan i stopalom zalupila vrata za sobom. Jedna papuča joj je spala i ostala je izvrnuta na podu. U naručju joj je spavalo dete, golih opruženih nožica oslonjenih uz Adrijanino mršavo telo, s glavom ispod njene brade. Bio je to njen sin, a ja nisam znala za njega.

Nisam mogla ni da zamislim koliko će mi promeniti život, da sam znala, možda joj ne bih otvorila vrata. Adrijana je sebe smatrala nekom vrstom anđela ratnika, ali bila je nemarna i ranjavala je greškom.

Naš poslednji susret završio se svađom, nakon nekoliko nedelja sam je potražila, ali je nisam našla. Čekala sam njen potez. Niko od naših poznanika nije je video u gradu, ali povremeno je slala razglednice našim roditeljima na selu.

Pokazivali su mi ih kad sam dolazila da ih obiđem: luka Pescare, *Pescara by night*. Puno pozdrava od vaše kćerke, a ispod njen kitnjast potpis. Znala je da ću ih pročitati, meni su bile namenjene: bile su dokaz da je živa i da je blizu.

Povukla je svoj potez u tri sata jednog juskog jutra. Ne znam koliko bih ostala da ih posmatram, nepokretna i nema. Dete mi je bilo okrenuto leđima, izgledalo je kao neka velika lutka, od onih koje njegova majka kao devojčica nikad nije imala.

Jedva sam je prepoznala, na glavi je imala izobličen slamnati šešir sa izbledelim cvetovima na velikom obodu, iz jednog dela je virila pohabana slama. Pogled ispod šešira je pak bio njen, blistav i prodoran, ali su joj oči bile razrogačene, kao kad ju je bilo strah.

Pitala me je za Pjera, rekla sam joj gde je. Onda je počela da gubi strpljenje zato što su oboje i dalje u predsoblju, gotovo da me je pregazila. Nije zaboravila stan u kome je boravila svega nekoliko puta, sigurnim koracima se uputila ka spavaćoj sobi. Spustila je dete na krevet i pokrila ga pokrivačem, a zatim je naglo sela pored njega. Stajala sam naspram nje, a ona ništa nije govorila, obuhvatila je znojavo lice rukama, s laktovima na kolenima. Pored nogu joj se nalazila vreća koju je zbacila s ramena.

„Šta se dogodilo?“, usudila sam se da je upitam.

Nije mi odgovorila, otišla je do prozora da bi sakrila suze. Podrhtavala je, lopatice su joj se isticale ispod spavaćice za koju sam isprva pomislila da je letnja haljina. Udarila je o staklo obodom šešira, spao joj je s glave. Iznad desnog uva kosa, inače do ramena, bila joj je odsečena jednim potezom makazama, kao da je neka frizerska igra pošla po zlu. Odmah je pokrila taj užasan prizor, zanemariivši

moj zapanjen izraz lica. Začulo se nežno šuškanje, dete je skinulo pokrivač sa sebe i okrenulo se ka upaljenoj lampi. Spavalo je u položaju fetusa u kojem je bilo u stomaku svoje majke, punih obrašćića, oznojena kosica formirala mu je zareze na čelu.

„Kako se zove?“, pitala sam je tiho.

„Vinčenco“, odgovorila je Adrijana stojeći pored prozora.

Kleknula sam pored kreveta, onjušila sam svog sestrića. Mirisao je na čisto, a glava na topli hleb. Usudila sam se da ga pomilujem, jedva ga dodirnuvši.

„Moraš da nas pustiš da ostanemo ovde neko vreme“, rekla je Adrijana. Njen ozbiljan ton me je uplašio više od samog zahteva.

„Pitaću Pjera.“

„Pjero je dobar, neće mu smetati. Možda si ti ta koja nas ne želi“, i ponovo se okrenula da kroz prozor gleda bele svetiljke na ulici.

Ostavila sam je tamo i pošla da podgrejem vodu u kuhinji. Pobunila se kada sam joj pružila vrelu šolju čaja od kamilice, ali je zatim počela da duva kako bi ga ohladila i popila poput gorkog sirupa, uz glasno srkanje i zgađen izraz lica.

Dete je nakratko zakmečalo, nehotično je ispružilo ruke, ali se nije probudilo.

„Jeste li u opasnosti?“, pitala sam je.

„Ovde nismo“, odgovorila je zamišljeno.

Kasnije je otišla u gostinsko kupatilo, i dalje jednog stopala bosog a drugog nazuvenog. Približila sam se Vinčencu u potrazi za sličnostima, ali bilo ih je teško uočiti dok je spavao, samo je po pomalo drskom obliku usta podsećao na majku. Po nosu je ličio na drugog Vinčenca, ujaka koga nikad neće upoznati.

S vremenom je sve više ličio na njega, lice, hod, način na koji se smejao zabacujući glavu unazad. Kada ga je majka vodila u selo, prolaznici su se zaustavljali na trgu da bi ga posmatrali, identičnog onome koga više nije bilo. I po odlučnosti su bili isti, samo moj sestrić zna kako da je primeni. Sa šest godina je provodio sate usredsređen na *lego* kockice: gradio je brodove pune detalja. Sada želi da postane inženjer brodogradnje.

„Razbiću ti glavu ako ne budeš učio“, povremeno mu pripreti majka, ali bespotrebno.

Adrijana je umela da odgaji mladića drugačijeg od našeg brata, drugačijeg i od nje same.

Te noći je detetovo ime na mene ostavilo snažan utisak. Što sam ga više ponavljala sebi, sve mi je podesnije delovalo. Vinčenco, s ta svoja tri sloga zvuči sveže i drevno. Adrijana je povezala svoje dete s pričom o nesrećama i čudima, mrtvima i preživljavanju: sa skromnom pričom o našoj porodici. Ovaj Vinčenco mi deluje jači od zle sudbine, i dan-danas bih se opkladila na njegovu budućnost.

3.

Juče su me pozvali iz sekretarijata u pozno jutro, tokom predavanja koje sam držala svojim studentima italijanskog. Do kraja predavanja je ostalo malo i pričali smo o Frančesku Bijamontiju. Reči noću je jedan od romana koje sam izabrala za taj semestar i zatražila sam od studenata da podele sa ostalima svoje utiske.

Na Alena su utisak ostavile „uznemirene tišine“ glavnog lika i pejzaža, Primorski Alpi koji prožimaju priču od prve do poslednje stranice. „Nalik interpunkciji“, rekao je.

„Nikad pre nisam čula za ovog pisca, a ne poznajem ni Liguriju“, priznala je brineta koja sedi u drugom redu. „Pa ipak, tamo je, s druge strane granice, južno“, pokazala je kroz prozor.

Lik se vrpeljio na stolici, spremao se da se umeša. Želeo je da pročita jednu rečenicu koja je uvredila njegov nacionalni ponos.

Ponekad se desi da neko uzme Francusku u naručje, da je pokaže svetu i pokuša da ga ubedi da je živa, kad je zapravo mrtva.

„Uobičajene predrasude protiv nas“, prokomentarisao je.

„Trebalo li rigorozno odbaciti kritički pogled nekoga ko nas posmatra sa strane ili nam se on možda može pokazati

korisnim kako bismo razumeli ono što sami nismo u stanju da sagledamo? Šta ti o tome misliš, Lik?“, pitala sam ga.

U kancelariji me je čekaao hitan poziv iz Italije. Pokušali su da me dobiju na mobilni telefon, ali je bio isključen, rekla mi je službenica, pokrivši slušalicu rukom. Pre nego što sam se javila zamislila sam sve moguće nesreće, ali ne i tu. Ne ovo što me drži budnom u sobi 405. Neko ulazi u sobu do moje, čujem zvuk otvaranja vrata, zatim uriniranje s druge strane zida.

Nisam prepoznala glas osobe s druge strane žice i pe-skarski dijalekat mi je zazvučao tako nestvarno, isprva.

„Moraš odmah da dođeš“, uspela sam da razaznam, sve ostalo bilo je uzrujana, neobuzdana graja.

Poziv je bio kratak, rekla sam da ću krenuti na put sutra-dan ujutru, ako pronađem mesto u vozu. Nedostajalo mi je vazduha, prihvatila sam stolicu koju mi je službenica ponu-dila. Prisetila sam se vežbi disanja koje mi je Pjero pokazao kada smo prvi put zajedno otišli na Gran Saso. Peli smo se ka vrhu direktnim putem, po jednom toliko bistro m danu da nam se planina ukazivala kao zaslepljujuća bazilika. U tom izloženom položaju, pogledala sam prazninu pod nama, bila je to smrt u koju je bilo odveć lako zakoračiti, bilo je do-voljno pustiti se. Ja sam se, nesposobna da nastavim, čvrsto držala za zid.

U sekretarijatu Univerziteta u Grenoblu ponavljala sam dijafragmalno disanje, ponovo sam ovladala sobom. Ponudi-li su mi i čašu vode, a ja sam je ispila. Čitava jedna prošlost me je dozivala, nalik napetoj opruzi koja se iznenada vraća nazad na početnu tačku.

Sada sam ovde. Spolja do mene dopire mehaničko pišta-nje, iz pravca luke, pojačano mrakom. Prekida se u pravilnim

intervalima, a tišina me zbog toga još više pritiska. Ko zna čuje li Adrijana to pištanje, i tišinu. Sutra ću je videti. Sutra je već danas, 01:01 pokazuje moj fosforescentni sat s dve vremenske zone.

Ni ona nije spavala one noći kada je stigla u moj dom. Ujutru me je čekala u kupatilu, sedela je na ivici kade, s peškirom prebačenim preko leđa i mokrom kosom.

„Hajde, ne želim da me Pjero vidi ovakvu“, rekla je pruživši mi makaze.

Pobunila sam se da ne umem, da mora da ode kod frizera.

„Neću, stidim se. To nije teško, treba samo da je isečeš da bude kratka kao ovde“, dodirnula se iznad uva.

Očešljala je kosu kako bi mi olakšala posao. Počela sam, makaze sam držala nevešto, sekla sam jedan po jedan pramen provlačeći ih kroz prste druge ruke. Meko su padali po njenim kolenima, po kadi, po podu. Adrijana se primirila, nisam više osećala napetost njenih mišića, čvrsto stisnute pazuhe.

„Odakle dolaziš?“, usudila sam se da je pitam.

„Iz mesta koje ne poznaješ“, rekla je i skinula nekoliko vlasi s nosa. „Ali nemoj sad da me gnjaviš pitanjima, seci i čuti.“ Počela je da ljulja jedno stopalo sve dok joj nije spala i preostala papuča. „Moraš da mi pozajmiš nešto odeće, žurila sam“, na tren se nasmejala povukavši nadole rub spavaćice.

„A za Vinčenca?“, pitala sam je.

„Mleko mu nije potrebno, još uvek sisa. A posle ćeš da izađeš da mu kupiš ono najvažnije.“

„Ja?“

„Ti. Bolje je da ja neko vreme ne izlazim“, začutala je na način koji nije ostavljao mogućnost za dalju priču.

Naposletku je osušila kosu i obe smo osetile nelagodu pred rezultatom: kosa je delovala iskidano, a ona bolesno, s dubokim modrim podočnjacima. Nije se naljutila, zatražila je od mene Pjerov električni briač i polako, prateći vratom pokrete ruke, izbrijala glavu.

„Eto, idemo iz početka“, rekla je gledajući gotovo zadovoljno svoj odraz u ogledalu.

Iznenada je izgledala kao devojčica, krhka poput jajeta. Imala je dvadeset sedam godina, ali je u meni budila poriv da je zaštitim, da joj dodirnem čekinjavu i savršenu glavu, u kontrastu s njenim divljim licem. Na tren sam je dotakla vrhovima prstiju, i ona se nije povukla, onda sam raširila dlan kao da želim čitavu da je obuhvatim jednim nepomičnim dodirom, nakon toliko vremena.

Potom smo otišle u sobu da vidimo Vinčenca. Adrijana je na ivicu kreveta postavila dva jastuka, da ne bi pao. Na drugoj strani je spavao Pjero, obučen i preko pokrivača, okrenut ka detetu, s jednom rukom na majušnom telu, ali sasvim nežno položenom. Kroz prozor je na njih padala prva svetlost dana, i dalje sivkasta, i zvuci grada koji se budi, đubretarski kamioni koji prolaze ulicama. Adriyani se oteo iznenađen uzvik, a Pjero je otvorio oči ne pomerivši se.

„Ovo od tebe nisam očekivao“, rekao joj je pokazujući na dete.

Ušao je tiho i čuo naše glasove u kupatilu. Shvatio je šta se dešava i legao pored prinove. Proteglio se, sve do preplanih stopala.

U kuhinji se našalio na račun Adrijanine nove frizure i zaustavio me dodirnuvši mi zglob dok sam palila ringlu da skuvam kafu. Izbliža se na njemu osećao bolnički miris,

vratio se kući mirišući na sredstva za dezinfekciju i bol. Pitala sam ga kako mu je otac, a on me je umirio.

„Postavi sto u trpezariji, ovo je posebna prilika“, rekao je izlazeći iz kuhinje. Tako ga je naučila njegova majka, i tako sam za tu priliku učinila i ja: flandrijski stolnjak, porcelanske šoljice, srebrne kašičice koje su nam poklonili za venčanje. Ređala sam ih po stolu rasejano, misleći na Adrijanu, koju sam čula kako se kreće u drugoj sobi, i njeno dete, koje je pre nekoliko sati ušlo u moj život. Upravo je stigla jedna budućnost sasvim drugačija od one kakvu sam očekivala.

„Ovo ti je tetka“, predstavila me je kada se Vinčenco probudio.

Htela je da mi ga dâ u naručje, ali je on otvorio usta kao da se sprema da zaplače pa sam se povukla. Njegove tamne i vesele oči razgledale su prostoriju. Povremeno bi se namrštio a zatim se razvedrio, umiren majčinim dodirrom. Radoznalo joj je dodirivao obrijanu glavu. Adrijana ga je presvukla, u vreći je imala pelene, potom je raskopčala spavaćicu i ponudila mu dojku, sedeći na mom krevetu. Vinčenco je sisao dok se nije zasitio, povremeno pomerajući ručicu po dojci prošaranom plavim venama. Nisam mogla da poverujem da moja sestra, tako mršava, u sebi ima toliko mleka: iz ugla detetovih usana slivao se potočić koji mu se zaustavljao na vratu. Ono me je posmatralo iskosa da bi se uverilo da sam na dovoljnoj distanci. Već je imalo devet meseci.

Pjero se vratio s poljskim cvećem koje je pronašao na lokalnoj pijaci i još toplim kroasanim iz poslastičarnice „Renci“. Adrijana je odmah ščepala jedan i otkinula polovinu jednim zalogajem.

„Kakva raskošna trpeza“, prokomentarisala je ubacujući cveće u vazuu.

Dete je pustilo da ga teča uzme u naručje i osmehivalo mu se kao da su tokom kratke dremke već uspostavili blizak odnos. Donela sam moku iz kuhinje, poslednje kapi su i dalje izlazile uz klokot. Seli smo za sto, Pjero je u krilu držao Vinčenca, Adrijana je bila pored njih. Izgledali smo kao porodica koja uživa u doručku.

Neko je iznenada pokucao na vrata, nekoliko puta. Adrijana je poskočila, udarivši o nogar od stola i moka se zaljuljala. Uхватила sam je u letu i opekla ruku. Ona je odjurila u kupatilo, zaboravivši i Vinčenca.

Gospođi sa sprata iznad pala je krpa na naš balkon. Nije znala da imamo sestrića, kakvo lepo dete, a gde mu je mama, tu je, samo je na trenutak izašla iz sobe. Sada ćemo i mi poželeti da napravimo dete, rekla je i uzela ga za ručicu, veselo je pomerajući. Za Vinčenca je to bilo previše, majka mu je iznenada nestala, neka neznanka mu se obraćala a sad ga i dodirivala: počeo je da plače, isprva tiho, a zatim iz sve snage za koju je njegov glasić bio sposoban. Ni to nije bilo dovoljno da Adrijanu istera iz skloništa, ili možda i nije mogla da ga čuje, sklupčana u uglu kao nekada u našoj kući na selu, s rukama na ušima. Pozvala sam je, a ona nije odgovorila, uхватила sam kvaku i prodrmusala je, počela sam da lupam pesnicama po vratima kupatila. Komšinica me više nimalo nije zanimala. S mojom sestrom je oduvek bilo tako, umela je u meni da probudi duboku nežnost, a samo trenutak kasnije žestok gnev.

„Adrijana, izađi i uzmi svoje dete“, povikala sam joj.

Čekala sam reakciju koja nije usledila.

Vratila sam se u trpezariju i dala krpu zanemeloj komšini. Na brzinu sam je ispratila do vrata. Pjero je za to vreme pokušavao da umiri Vinčenca, pokazivao mu je nešto trudeći

se da mu skrene pažnju: talase, tako blizu prozora s pogledom na more, jedan čamac u pokretu, ali detetov pogled nije dozeo do njih. Želeo je samo majku. Čim sam zatvorila ulazna vrata, Adrijana je izašla s mirnim izrazom lica, uzela je dete koje je pružalo ručice ka njoj i plač je prestao kao da je pritisla neki nevidljivi prekidač.

„Ti misliš da si dobra, ali u sebi kriješ zlobu“, nije se suzdržala da mi ne prebaci pre nego što je ponovo sela za sto da dovrši doručak.

Pjero i ja smo se sručili na kauč, jedno pored drugog, osećala sam kako mu znoj izbija iz kože. Nismo bili naviknuti na pometnju koju sa sobom donose deca. Neki naši prijatelji su ih već imali, malu: tuđa deca su nam se sviđala izdaleka. Naša deca su bila i dalje neodređen plan, ne iskrena želja, više neko maštarenje, neophodno ali nedovoljno.

Nakon nekoliko minuta sam ustala, trebalo je da ih smestim u sobu i da izađem, da kupim Vinčencu ono neophodno. Pjero je ispružio noge i zaspao kako bi se oporavio od noći provedene kraj oca u bolnici i tog jutarnjeg iznenađenja.

Te večeri smo porazgovarali u svojoj sobi. Ja sam već bila u krevetu kada je ušao. Upalio je lampu na svom stočiću i nadvio se nada mnom da me poljubi u potiljak, u omiljeni pršljen. Nežno šuškanje košulje položene na stolicu, zvuk izuvanja cipela pored prozora.

„Moja mala je budna“, prošaputao je unevši u krevet nanu iz svog daha i veselost družine s kojom se prethodno pozdravio.

„Izvini za Adrijanu“, rekla sam. „Uletela je ovamo bez najave, ali ne verujem da će se ona i dete dugo zadržati.“

Ugasio je svetlo i zagrlio me s leđa, voleo je da zaspri u tom položaju.

„Meni je drago što ih vidim po kući. Vinčenco je presladak, a tvoja sestra uvek ume da me nasmeje.“

„Mene baš i ne“, rekla sam uzevši ga za ruku.

Protrljao je vrh nosa o moje rame kao da pokušava da umiri svrab.

Potom je ispustio prigušen krik u moja leđa, ali kao baja-gi: „Stopala su ti ledena čak i leti.“

„A tvoja su vrela.“

„Sad ću da ti ih ugrijem“, rekao je sanjivim glasom.

Osetila sam kako mu telo napušta napetost, kako se opušta oko mene. Ruka mu se opustila u mojoj. Ostala sam u tom položaju sve do jutra, budna na jednom mračnom mestu.

4.

Kada sam se vratila po torbu i knjige, nisam mislila da ću u učionici zateći svoje studente. Niti sam u tom trenutku želela da ih vidim. Brineta iz drugog reda me je ipak sačekala. Zove se Beatris, ali čula sam je kako od ostalih studenata traži da joj ime izgovaraju na italijanski način. Kada sam ušla u učionicu, podigla je jednu svesku sa stola i prišla mi s rancem na leđima. Prikupljala sam rasute papire drhtavim rukama, ne mareći za redosled i smer u kome su bili okrenuti. Krajičkom oka sam primetila da mi se približava, zasmetalo mi je to insistiranje nakon predavanja.

„Izvinite, želela sam da vas pitam još nešto o Bijamontiju“, rekla je s prenaplašenom zebnjom u glasu.

„Možemo li o tome da porazgovaramo sledeće nedelje? Žurim“, rekla sam i naglo zakopčala rajsferšlus na torbi.

Potom sam počinila grešku i na tren zastala, i na njenom licu prepoznala delić sebe. Nisam mogla da je ostavim tako poniženu i razočaranu. Delovalo je kao da se sprema da zaplače, a to ne bih podnela, ne juče. Potrudila sam se da zvučim ljubazno.

„Slušam te.“

„Po mom mišljenju, glavni lik je Veronik. Uspeva da vrti oko malog prsta sve ostale, naročito muške likove. Ali u čemu leži njena moć, osim u lepoti?“

„Možda u gubitku koji nosi u sebi“, odgovorila sam gledajući je u oči.

Izgledala je kao da je upravo izašla iz kreveta, na kopcima su se videli razmazani ostaci krejona nanetog prethodnog dana.

„Odakle si ti poreklom?“, pitala sam je zatim, iz učtivosti.

„Moji baba i deda su sa Sicilije, ali primorali su mog oca da govori samo francuski.“

Beatris će sigurno zaslužiti najvišu ocenu. Za kratko vreme koje mi je izmamila, uspela je da sažme istoriju svoje porodice i da se s njom izmiri. Podstakla sam je u tome, kasnije će sama otkriti koliko je teško pronaći mir. Uspela je da na dvadeset minuta odloži efekat vesti koju sam primila.

Iz kampusa sam se vratila tramvajem, gledajući kroz prozor. Neki studenti su pod bledunjavim suncem negovali male vrtove koji su im dodeljeni. Drugi su u grupama koračali ka menzi. Jedan divlji zec je pretrčao travnjak, zaustavljajući se nakon svaka dva-tri skoka, kao da ne zna kuda je tačno krenuo.

Dan se nastavio po utvrđenom programu, jedino sam zaboravila da ručam. Moj prazan stomak nije davao nikakve znake gladi. Mehanički sam prošla pored svoje kapije i prodavnice hrane za životinje. U izvesnom trenutku sam shvatila da ne znam gde se nalazim. Sreća pa je u Grenoblu dovoljno pogledati udno ulice da biste se orijentisali pomoću planinskih vrhova. „*Au bout de chaque vie, une montagne*“¹,

1 Na kraju svake ulice planina (Prim. prev.).

piše Stendal. Šatrez, Beladon i Vekor predstavljaju veličanstvene orijentire. Pjeru bi se svideli, da je ikad došao da me poseti. Više puta mi je to rekao kada sam se tokom odmora vraćala u Peskaru ili kada mi je telefonirao da bi mi čestitao rođendan: „Čim nađem malo vremena, doći ću da se verem po tvom kraju.“

Samo je Adrijana zaista došla, niko drugi od porodice. Radno mesto u Grenoblu dobila sam svega nekoliko meseci ranije i delila sam mansardu s jednom kolegicom s Katedre za istoriju. Adrijana me je pitala za adresu da bi mi poslala razglednicu.

Pojavila se jedne kišne večeri, s Vinčencom, kome je tada bilo pet godina i koji je plakao od umora. Promenili su voz prvo u Bolonji, zatim u Torinu i naposljetku u Šamberiju, i dalje mi nije jasno kako se nisu izgubili. Do tog trenutka ona je putovala samo auto-stopom, tokom svojih najrazuzdanijih godina.

„Došla sam da se uverim da ti je ovde dobro“, rekla mi je pruživši mi pažljivo umotane bokonote².

Sećam se sestrića kako je narednog dana sedeo u kabini žičare. Hteo je da se popnemo i siđemo hiljadu puta, sa šakama na pleksiglasu i usnama koje su zapanjeno oblikovale slovo O. Adrijana se divila trima kulama koje su šezdesetih godina sagradili italijanski zidari, upoređivala ih je s najvišim zgradama Peskare.

Povremeno se nedeljom, kada je lepo vreme, i dalje popnem na Bastilju, ali pešice. To se, kao fizička aktivnost, sviđa mnogima, uključujući i mene i moju prijateljicu Teu. Mešamo se s turistima koji se plaše da uđu u kabine žičare ili žele

2 Kolačići punjeni čokoladom i bademima, tipični za Abruco i još neke italijanske regije. (Prim. prev.)

da zasluže pogled. Oni mlađi i u boljoj formi trče u šortsevima i patikama pored raskopanog putića koji vijuga ka tvrđavi. Slušam njihovo otežano dahtanje dok nas tako mršavi prestižu.

Ono što ja tražim jeste panorama s visine, lakši vazduh. Posmatram stari grad u kome živim, tako zbijen i neprepoznatljiv odozgo, toplo i mračno jezgro sa svih strana okruženo cementom koji je došao kasnije. Posle toga se obično nađemo s prijateljima u „Kafeu okruglog stola“. Sedimo na polju i pijemo martini, beli ili s lešnikom.

Skinula sam sat i izgubila se u rastegljivom vremenu ove noći. Više sa ulice ne dopiru glasovi ni bat koraka, a ni zveka šahtova pod automobilskim točkovima. Moj telefon vibrira na noćnom stočiću, jedna poruka me pita da li sam stigla u Peskaru i hoću li da se ujutru u osam nađemo ispred hotela. Iz jedne sobe na spratu iznad dopire ječanje snošaja, ali traje kratko, mora da su umorni. Moje sećanje se pak ne umara, vraća mi izmešane trenutke, ključa bez kontrole.

Juče sam u podne imala zakazano kod Ivet, otišla sam bez obzira na sve. Njen salon je u Ulici Bon, na nekoliko blokova od mog stana. Ona je preterano izražajna plavuša srednjih godina kojoj se crveni ruž uvek nakuplja u uglovima usana okruženim borama. Nije baš tračara u pravom smislu te reči, ali svojom govornjivošću podstiče klijente da joj se poveravaju: ona predstavlja početnu stanicu za sve priče u kvartu, kod nje se čak i ja raspičam, ali samo o svom francuskom životu. Pričam joj o mačku Hektoru, kog delim s komšijom. Zabavan joj je taj kućni ljubimac koji se šeta iz jednog stana u drugi i jede na odmorištu, na kom držimo biljke. Ivet se pretvara da je zaboravila odgovor koji sam joj dala prošlog

puta i ponovo me pita da li smo Kristof i ja u vezi. U međuvremenu mi predlaže pramenove, ležernije frizure. Možda se nada da će se dogoditi nešto romantično.

Juče me je videla kako u salon ulazim izmenjenog lica. Unutra su bile samo dve mušterije, već u rukama njenih pomoćnica. Insistirala je da mi lično opere kosu, sproveda me je u zadnji deo sobe i navukla crnu zavesu. Sela sam na prvo mesto, sva ostala su bila prazna, smestila sam vrat u udubljenje i zabacila glavu unazad.

Ivet je podesila temperaturu vode. Razredila je šampon u jednoj činiji, a zatim mi ga je s izvesnom ozbiljnošću posula po glavi, kao na krštenju. Počela je da mi masira kožu na glavi kružnim pokretima jagodica, šampon se penio i pucketao. Pitala me je da li se nešto dogodilo Hektoru.

„Ne, ne Hektoru. Moram da se vratim u Italiju.“

Kada se približila slepoočnicama, potekle su mi suze. Slivale su se iz očiju ka ušima, našamponiranoj kosi i Ivetinim rukama. Zaustavila se, držala mi je glavu u rukama, u tišini. Čekale smo da prođe taj trenutak.

Kasnije, dok mi je fenirala kosu pomoću četke, prsti su joj se u ogledalu pomerali brzo poput paukovih nogu. Jedna mušterija ju je na izlasku pozdravila, zadovoljna novom frizurom, druga je s devojkom koja joj je uvijala kosu razgovarala o poslednjoj epizodi serije „Žili Lesko“. Ivet me je pitala iz kog dela Italije potičem. Nikad nije čula za Abruco. U visini je Rima, rekla sam joj, na moru, s druge strane.

„Ja maštam o moru“, rekla je uz uzdah.

Naposletku mi je malo raspršila kosu hladnim vazduhom fena, kako bi postigla prirodniji izgled. Izvajala je talase gelom.

„Vidimo se onda kad se vratite“, rekla je i skinula mi ogrtač.